

NAGYKÖRÖS SZECSESIÓS VÁROSKÖZPONTJA

Ady Endre út 1. (1–2. kép), 3. (3. kép), 6. (4. kép);  
Bajcsy-Zsilinszky u. 7.; Ceglédi út 5. (6. kép);  
Encsi utca 2. (7. kép), 5.; Eötvös Károly u. 6.;  
Kecskeméti út 18., 26. (8. kép); Kossuth Lajos  
út 24., 26., 30., 44., 50. (9. kép), 101.; Losonczy  
u. 12. (10. kép); Mentovich u. 3., 7. (12. kép);  
Patay u. 4. (11. kép), 8. (13. kép), 15. (15. kép);  
Petőfi út 37. (16–18. kép); Rákóczi út 11. (19.  
kép), 13., 47., 55. (20. kép); Szabadság tér 9.  
(14., 21–22. kép); Széchenyi tér 17., 22. (24.  
kép); Szolnoki út 10. (25. kép); Tormás u. 5.  
(26. kép); Zrínyi u. 2. (23. kép), 4.

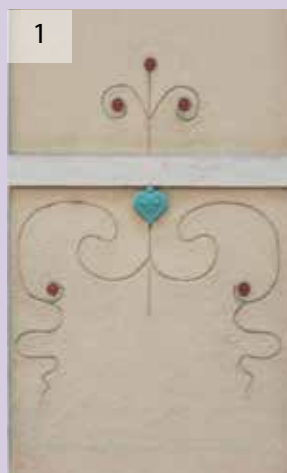
A magyaros szecesszió társadalmi elfogadottságát,  
a polgárosodó társadalom ízlésének változását jelzi

a Nagykőrös városközpontját alkotó több tucatnyi  
földszintes, zömében L alaprajzú paraszt-polgári  
ház. A szecesszió itt főként díszítőstílusként érvénye-  
sült, s a népi építészet hagyományait őrzi, amennyi-  
ben csak az utcai homlokzat díszített, az udvari  
homlokzat nem. A díszes épület kétségkívül státusz-  
szimbólum is volt. Ez a városképet erősen meghatá-  
rozó együttes azonban éppen ornamentikája miatt  
mutat túl lokális jelentőségén, mert a Molnár Dániel  
gyárában gyártott stukkó és kerámiaelemek az  
egész Duna-Tisza-közén elterjedtek. Közülük ki-  
emelhető a Kossuth Lajos út 50. sz. ház tavrózsás,  
vázirózás stukkója. A homlokzatokat stukkók és  
színes majolikabetétek hangolják egymásra. A Szé-  
chenyi tér 22. sz. Schronk-ház számárhátíves, piros  
tulipános szemöldökdíszét megismétli a Petőfi út  
16–18



37. sz. ház; ugyanaz a leveles stukkó látható a Tor-  
más utca 5. és az Ady Endre út 1. számú házon; s  
még számos ilyen rímre lelhet a városba látogató.

A kőrösi szecesszió legtöbbet foglalkoztatott  
építész Szarvas György volt, aki a lechneri ma-  
gyaros stílust alkalmazta a Szabadság tér 9. sz.







12



13



14



20



21



22



15



16



23



24



25



17



18



19

Kertész-üzletházon és a Schronk-házon, utóbbin bécsies oromzatformákkal. Típusá vált a Szarvas tervezte épületek kiskontyos fióktetővel lezárta, megtört vagy hullámos vonalú oromzatos, a közép- vagy saroktengelyben rizalittal tagolt megoldása. Az oromzatok hihetetlen formai gazdagsága még gazdagabb motívumkincsessel társul. Palmették, geometrikus minták, szíves, magyaros, stilizált, természethű, növényi és madáralakos díszítmények egyaránt megtalálhatók. Az ablakokat változatos szalagkeretek veszik körbe, az oromzatokkal és attikafalakkal felfelé megnyitott, festőivé váló homlokzatokat pedig félpillérek, frízek tagolják. Eközben a családi házaknál a modernizmus irányába mutató alaprajzi megoldások is kibontakoztak.

BA



26



## V. A Duna-Tisza köze

KECSKEMÉT

VÁROSHÁZA

Kossuth tér 1.

Lechner Ödön – Pártos Gyula, 1891–1897

A város szívében álló városháza főhomlokzatát egy tengelyben előreugró oromzatos rizalit emeli ki, amelynek hármaskapuzata az érett lechneri térkompozíció egyik legerőteljesebb példájába vezet, amelyet a díszítés is hangsúlyoz. A városháza ikonográfiai programja, ezzel együtt díszítőrendszerrel egyedi összetett. Nemcsak a tervező építész, hanem az építető város és a kivitelezők is alakították. A külső homlokzatokon Zsolnay kerámiából készült, világoskék háttérű betéteken jelenik meg a nemzeti panteon-gondolat. A fő- és oldalhomlokzati rizalitokon világoskék alapon fehér, korsós virágmotívumok jelennek meg. Ezekre rimel a kocsiáthajtó árkádjainak hevederén látható díszítőménysor, amely struktúrájában a budapesti MÁV-bérlőház hevedereinek díszítőményeit idézi, de nem francia mintákat, hanem Huszka József által népszerűvé tett hímezsmintákat mutat fel. A középrizalit díszítőrendszerrel önálló. Franciás groteszk részle-



tek láthatók rajta, köztük a városra utaló kecskefej; ezekhez az angol gótikára utaló, függönyíves párkánydíszítőmény társul. Az erkély fölötti óra négy sarkában gránátalmák ülnek. Az oromzat szélein bőségszaru, csúcsán Árpád vezér egészalakos szobra. Kiemelt helyet kapott Kecskemét város címere, amely körül stukkó virágcsokor bomlik ki. Gránátalmaszerű motívumokat ismételenek az emeletenként változó ablakok záróköveit imitáló mezők. A növényi díszítőmények a groteszk típusú díszektől kissé elválnak, az épületbelsőben domborművű díszként, majd Götz Adolf festette síkdíszítőményként ismétlődnek.

A belső díszítés a reprezentatív tereknek ad hangsúlyt. A kocsiáthajtó boltozatát díszítő kékpíros mustra a főudvarra vezető folyosó meny-



## Kecskemét



nyezetén folytatódik, a záróköveket díszítő plasztikus függőelemek ismétlésével. A lépcsőház és előcsarnok korintoszi jellegű fejezeteiben a városlakók szorgalmára utaló méhek láthatók. Lechner és Pártos tervezték az elnöki emelvényt, s a források tanúsága szerint közreműködtek a belső többi berendezésének tervezésében, így feltehető, hogy a díszterem Várdai Szilárd tervezte s Árkay Sándor kivitelezte gránátalmas sárgarécs csillárja, Kratzmann Ede színes üvegablakai mellett Götz Adolf díszítő festésének végtelenített indás-

gránátalmas-búzavirágos mustráinak alakulásában is részük volt. Kratzmann Ede színes ablakai követik a lechneri motívumokat, amennyiben számárhátívbe fogják össze a kékes-lilás alapszínű, részben Huszka-mintákból kiinduló virágmotívumokat és indákat.

BA

